

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број I бесплатан примерак
Јануар 2018. Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО

- Припрема топлих леја и сетва у клијалишта за производњу парадајза – Зоран Милосављевић дипл.инж.

ЗАДРУГАРСТВО

- Оснивање земљорадничке задруге – Љиљана Гвоздић дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

-Јагњење оваца – Косовка Јакшић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

- Припрема средстава за заштиту биља - Синиша Недељковић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС – а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoronuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

Припрема топлих леја и сетва у клијалишта за производњу парадајза

За рану пролећну производњу парадајза у пластеницима без допунског загревања сетва се обавља у топле леје или стакленик са допунским загревањем од 01 -20 јануара. Ако се обавља у топле леје њих треба изградити 10-15 дана пре сетве. У леји се мора пратити температура земљишта и када је она константна 2-3 дана испод 30°C обавља се сетва.

Припрема топле леје се састоји у томе што се ставља слој стајњака дебљине 50-70 сантиметара. Најбоље је користити коњски стајњак који греје леју око 48 дана потребном температуром. Поред њега употребљава се овчи и говеђи стајњак који се код нас највише користи. Он греје леју 32 дана. Да би се продужило грејање топле леје (говеђи стајњак) стајњаку се додаје слама у односу 1:1. Таква мешавина дуго сагорева јер садржи доста целулозе из сламе. На овај начин продужава се загревање леје и до 60 дана. Топла леја треба да се подиже на сунчаном оцедном месту ("окренута према сунцу"), заштићена од ветра. Мора да буде близу извора воде и осигурана од приступа домаћих животиња.

Класична топла леја има дужину 4 и ширину 1,5 метар. Слој стајњака који служи за грејање мора да буде за 50 сантиметара дужи и шири од рама леје, како би се обезбедило добро грејање ивичних делова леје. На самој површини земље (или на дну трапа, ако је леја укопана) ређа се кукурузовина или неки други биљни материјал у танком слоју, који ће служити као дренажа (за одвођење вишка воде). Преко овог слоја ређа се стајњак. Уколико је стајњак сув и хладан залива се топлим водом. Загрејана вода обезбеђује повољне услове за рад микроорганизама и започиње разградња органске материје, те се ослобађа топлота.

Дебљина слоја стајњака зависи од тога каква је клима у одређеном периоду, да ли се леја подиже у току зиме или раног пролећа и колико ће дуго биљке бити у њој. Тањи слој стајњака ставља се у јужним, а дебљи у северним пределима. Добро припремљен (ангажован) стајњак може да греје леју око 60 дана. Када се стајњак сложи и нагази, добро га је залити кречним млеком или растурити по површини гашени креч како би се умањила киселост средине (pH) и на тај начин спречио раст печурака у лејама. За ову сврху може да се користи и негашени креч јер се постепеним гашењем ослобађа топлота која активира рад микроорганизама.

На тако припремљену леју поставља се рам од чистих дасака висине 30 сантиметара које се повезују фоснама дебљине 4 см. Леје треба поставити у правцу исток-запад, по дужини. Северна страна рама треба да буде виша за 5-10 см. у односу на јужну. Нагиб омогућава кос положај прозора и нормално сливање воде са њега као и боље продирање косих сунчаних зрака у леју. Када је рам постављен, у њега се ставља земља и леја пуни супстратом у којем ће биљке да живе. Најчешће је то мешавина баштанске земље и згорелог стајњака у односу 1:1. Овај супстрат може да се дода и 10-15% песка. Супстрат треба припремити у јесен док је још топло због дезинфекције.

Парадајз се у топлој леји или сандучиће сеје густо. Таква леја или сандучић назива се клијалиште. У њима биљке расту до појаве првих пара правих листова, када се пикирају у другу топлу леју, сандучић, пластичну кесу, цифи саксију или неко друго место. Сетва може да се обави у редове или омашке. Код производње пикираног расада боља је сетва у редове. Слободна сетва се практикује у млаке леје или пластенике крајем марта за пуну сезону производње парадајза. При овој сетви у пластеник омашке потребно је 1,8-2,2 грама семена по метру квадратном, што даје 500-600 струкова расада по метру квадратном. Овај расад се не пикира. При производњи пикираног расада размак између редова у сетви је 3-4 см а у реду 0,5-1 см. За ову сетву потребно је 8-10 грама семена по метру квадратном. Након сетве се семе покрива смешом згорелог стајњака и просејане земље у односу 1:1. Дебљина покривног слоја треба да буде око 1 см. Након тога се леја залива водом температуре око 20°C и покрива асурама. У повољним условима семе ниче за 7 дана. На овакав начин се добија око 2500 биљчица по метру квадратном. Асуре (застори) се склањају када парадајз почиње да ниче.

Одржавање оптималне температуре, влаге ваздуха и земљишта постиже се свакодневно прегледом леја и по потреби проветравањем.

Саветодавац ратарства-повртарства Зоран Милосаљевић

Оснивање земљорадничке задруге

Земљорадничке задруге је потребно оснивати као облик организовања пољопривредних произвођача, у којој они пословањем на задружним принципима добровољности и солидарности, демократичности, економског учешћа, једнаког права управљања, самосталности, задружног образовања и међузадружне сарадње, остварују своје интересе. Могу се оснивати као опште и као специјализоване.

Задруге треба да организују производњу на газдинствима задругара, производе, прерађују и продају пољопривредно-прехранбене и друге производе задруге и задругара, снабдевају задругаре репроматеријалом, средствима за производњу, деловима за пољопривредну механизацију и другом робом, врше промет роба задругара и за задругаре и организују друге послове и активности по потреби.

Задруга је правно лице, али она се не може организовати као предузеће или други облик организовања, нити се може припојити или спојити са предузећем или другим правним лицем које није задруга. Задруга у правном промету иступа у своје име и за свој рачун, у своје име и за рачун задругара или у име и за рачун задругара.

Прво је у корацима до формирања задруге потребно одрадити почетно истраживање, тј. разрадити идеју и потребу рада задруге, као и прикупити све потребне податке. Затим реално сагледати и оценити заинтересованост пољопривредних произвођача, организовати један или два састанка, представити потенцијалним члановима информације, сагледати нове предлоге и идеје.

Формирање иницијалног одбора који ће носити одговорност за цео процес, при чему се подразумева да ће на време извештавати чланове о напредовању оснивања.

Дефинисање намене земљорадничке задруге подразумева представљање мисије задруге, реалну процену тржишта, процену броја чланова, процену обима

пословања задруге, као и основу студије изводљивости која би представљала реалност и одрживост у датом пословном окружењу. Ту би требало предвидети колико је новца потребно за оснивање задруге, ко ће управљати радом задруге и сам модел њеног функционисања.

Окупљање чланства је најбоље на начин организовања низа састанака са потенцијалним члановима уз писани материјал, уговори који ће постати пуноважни у моменту оснивања задруга, уплата одређеног новчаног износа, констатовања дали је одређен број чланова довољан и др.

Израда бизнис плана, процене величине неопходног капитала, односно шаблона по којем ће функционисати задруга, а који се заснива на припремљеној студији изводљивости.

Прикупљање и припрема законских докумената и оснивање задруге, где управни одбор изабира директора задруге, обави се закуп или куповина грађевинских објеката и опреме, а онда након покретања пословања управни одбор редефинише своју улогу.

За оснивање задруге потребна је следећа документација:

- јединствена регистрациона пријава оснивања правних лица и других субјеката и уписа у јединствени регистар пореских обвезника - задруга,
- уговор о оснивању са овереним потписима оснивача (задругара),
- доказ о идентитету задругара (за домаће физичко лице - фотокопија личне карте, а за странца – фотокопија пасоша, односно фотокопија личне карте, ако је издата странцу),
- записник са оснивачке скупштине,
- задружна правила,
- књига задругара (само за задруге са чланарином),
- потврда банке о уплати новчаног улога, ако се улог уплаћује, односно споразум задругара о процени вредности неновчаног улога или процена вредности неновчаног улога, ако се улог уноси у задругу (само за задруге са улозима),
- одлука о именовању председника и чланова управног одбора (ако постоји),
- одлука о именовању председника и чланова надзорног одбора (ако постоји),
- доказ о уплати накнаде за регистрацију оснивања и доказ о уплати накнаде за регистрацију и објаву оснивачког акта и задружних правила и за објаву књиге задругара (висине накнаде).

Оснивачки акт задруге мора бити оверен од стране органа надлежног за оверу потписа, при чему сви оснивачи – задругари морају оверити потпис на (првом) оснивачком акту. Оснивачки акт мора да садржи све законом прописане обавезне елементе: пословно име и седиште задруге, лично име и пребивалиште и идентификациони број сваког оснивача, претежна делатност задруге, лично име првог директора задруге или лично име лица које ће заступати задругу као вршилац дужности директора, податак да ли задруга послује са улозима или чланаринама. Поред ових обавезних елемената, оснивачки акт може да садржи још и податке о начину обезбеђења средстава за покриће трошкова оснивања и друга питања од значаја за оснивање задруге, што ће зависити од сваке конкретне задруге.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

ЈАГЊЕЊЕ ОВАЦА

У нашим климатским условима овце се у већини случајева јагње током зимског периода.

Пре самог почетка јагњења припремају се топли овчарници или за то адекватне просторије. На десет до петнаест дана пре почетка јагњења, овчарнике треба очистити од ђубрета и сваке друге нечистоће. Зидови се морају окречити, а под у овчарнику као и остали инвентар у њему попрскати кречним млеком. На под овчарника се стави чиста и сува простирка.

Посебна пажња се обраћа на то да се у овчарнику елиминише било каква промаја, јер она врло неповољно делује на овце и на јагњад. У просторији где се јагње овце, температура не би требало да буде мања од 12°C. Уколико је просторија хладнија треба је утоплити помоћу бала сламе или кукурузовине. Са друге стране треба избегавати да просторија за јагњење буде претопла, јер то може довести до тога да јагњад постану исувише осетљива и нежна, што може довести до прехладе и болести. Вентилација у овим овчарницима мора бити што боља. Одељење за јагњење треба да је пространо, како би се овце у њему могле нормално кретати. Једној овци са јагњетом треба обезбедити 1,25м² подног простора. На 2-3 дана пре јагњења трбух је нешто спуштен, а гладне јаме су упадљиво изражене. Јагњење обично пролази без икаквих компликација и завршава се за 15 - 40 минута. Ако је положај плода правилан најпре излазе предње ноге између којих се налази глава а затим и цело тело. Уколико је овца слаба или исцрпљена, порођајни напони су такође слаби, те јој се може помоћи на тај начин што се јагње повлачи за ноге када се напони јаве, али с повлачењем треба престати чим напони престану. Међутим може се десити да положај плода у материци буде неправилан, што за време порођаја доводи до угинућа јагњета а често и овце мајке. Због тога је потребно пратити ток јагњења, а ако је он нормалан није потребна никаква помоћ од стране одгајивача. Уколико се порођај из било ког разлога одужи, треба затражити хитну помоћ ветеринара. Приликом јагњења пупчана врпца се сама прекида. Уколико се сама не прекине треба је одсећи на 3-5cm од трбуха, исцедити и дезинфиковати јодом. Остатак пупчане врпце се сасуши после неколико дана и отпадне после 1-2 недеље. Одмах по јагњењу овца, по правилу, олиже своје јагње. Уколико она то не учини, чувар стада мора гужвама суве и мекане сламе полако истрљати јагње и ослободити га од слузи (нарочито са губице и носних отвора). Јагње се оставља на миру да се одмори од порођаја, а када оно покуша само да устане треба му помоћи и подметнути га под овцу која ће да га подоји. Међутим пре него што јагње почне да сиса треба прве млазеве млека измустити у посебан суд, а виме опрати топлем водом и добро осушити. Добро је да се првих неколико дана контролише да ли јагње редовно сиса, да ли је уз мајку и да ли она има довољно млека. Овцама по јагњењу треба одмах подстрићи задње делове тела и то око вимена и седњачких костију односно бедара. . Овца и јагње остају по јагњењу заједно 2-3 дана у ограђеном простору површине 2-3м. После неколико дана јагње и овцу можемо спојити са осталим ојагњеним овцама.

Понекад млада овца неће да прими јагње, па чак и бежи од њега. У том случају се овца и јагње затварају заједно у малу преграду и у њој остају 2-3 дана, како би се навикли једно на друго. Ако се пак жели подметнути јагње под другу овцу, онда је то најбоље учинити што пре по јагњењу, јер овца иначе врло добро познаје своје јагње по мирису. Јагње треба обавезно да посиса колострум који је по саставу другачији од нормалног млека (по већем садржају витамина и антитела). Нега јагњади за време дојног периода састоји се у томе да се учини све што је потребно за правилну исхрану, смештај, хигијену и здравствену заштиту како би се јагњад нормално развијала.

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

Припрема средстава за заштиту биља

Приликом припреме пестицида за третирање биљака важно је знати у којој концентрацији или дози се користе приликом третирања биљака, какве су могућности међусобног мешања различитих средстава за заштиту биља и начине примене и мере опреза приликом третирања.

Код било каквог коришћења пестицида битно је познавати препоручену дозу или концентрацију која је различита чак за иста средства у зависности за које штеточине се користе и на којим биљним културама. Тих препорука се треба обавезно придржавати, јер већа, односно мања концентрација или доза од допуштене или препоручене, може проузроковати нежељене проблеме и опасности (фитотоксичност на биљкама, разна тровања човека и других организама, штетанутицај на животну околину, појаву резистентности итд.).

Деловање средства за заштиту биља зависи од количине средства које доспе на јединицу површине, без обзира колику количину раствора или воде користимо. Та количина воде или раствора може варирати, али увек мора доћи иста количина препарата по јединици површине. Нпр. Ако неки препарат иде 1 кг по хектару онда се он користи у тој количини по хектару, било да се прска са 1000 литара воде, или са 500 или 300 литара воде. Треба нагласити да утрошак воде пре свега зависи од типа прскалице. Модернији типови прскалица користе мање количине воде. Осим дозе и концентрације код припреме пестицида за третирање биљака потребно је познавати могућност њиховог међусобног мешања у циљу истовременог сузбијања више различитих штеточина. У пракси се, врло често намеће потреба за истовременим сузбијањем више различитих болести и штеточина, те је потребно измешати 2-3 или чак више пестицида заједно. Средства за заштиту биља с обзиром на међусобно мешање у виду раствора могу бити компатибилна и инкомпатибилна. Компатибилност је појава када се два или више средстава за заштиту биља могу међусобно мешати, а да не проузрокују никакве негативне последице на биљкама. Међутим, код неких се средстава за заштиту биља приликом њиховог истовременог мешања јавља инкомпатибилност, због чега се смањује њихова делотворност или долази до других негативних последица, као што је појава фитотоксичности на биљкама.

Пре мешања средстава за заштиту биља мора се проверити да ли се пестициди могу мешати. То се може проверити у декларацији и упуству за примену препарата.

Ако у декларацији и упуству за примену препарата није назначено у том случају потребно је урадити тест компатибилности. Против закона је мешати пестициде за које је назначено да се не смеју мешати.

Тест компатибилности се ради на следећи начин:

- Напуни се тегла до половине запремине водом или другим носачем са којим се пестицид користи (нафта, минерално уље)
- Додају се исте количине оба препарата, један по један (прво чврсте, па течне)
- Тегла се протресе, остави да стоји 10-15 минута и посматра се реакција.

Препарати нису компатибилни ако се одвајају слојеви, ако долази до таложења, ако долази до загревања тегле, ако претерано пенушају...

Код сваке употребе средстава за заштиту биља важно је познавати каренцу и обавезно је се придржавати.

Каренца је најмањи број дана који мора проћи од задњег третирања неким пестицидом, па до брања или жетве биљака и њиховог стављања у промет.

Тога се мора обавезно држати сваки пољопривредник у пракси, јер у противном остаје већа количина остатка или резидуа пестицида на биљним органима, што може деловати врло опасно на здравље потрошача.

Важно је планирати план третирања за сваку културу током године, те приликом састављања плана третирања против штеточина за одређене културе, увек у првим третирањима бирати пестициде са дужом каренцом, а према брању или жетви културе оне пестициде са краћом каренцом. Тако ће се испоштовати препоручене каренце, те ће се тиме остаци или резидуи пестицида смањити на прихватљиве количине или ткз. Толеранце. Поштовањем каренце бобијамо сигурност да у биљној храни неће бити недопуштених количина пестицида, односно да неће бити прекорачена толеранца.

Саветодавац заштите биља **Недељковић Синиша**

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 08.01.-15.01.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	140	130	120
Јабука (остала)	80	80	80
Лимун	160	150	140
Поморанџа	120	120	100
Мандарина	130	130	130
Киви	250	200	200
Крушка	150	200	150
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	180	-	180
Кромпир	70	40	50
Паприка-остала	250	-	250
Лук црни	60	50	50
Парадајз	180	-	150
Тиквице	200	-	160
Шаргарепа	70	60	60

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 08.01.-15.01.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	110	100	-
Јабука (остала)	65	60	-
Лимун	100	120	110
Поморанџа	80	80	80
Мандарина	120	100	110
Киви	190	180	165
Крушка	100	150	110

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	100	-	140
Кромпир	35	35	40
Паприка-остала	190	-	160
Лук црни	25	30	40
Парадајз	120	-	130
Тиквице	100	-	140
Шаргарепа	30	40	40
Купус	20	20	20

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД ОД
08.01.-15.01.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	130	-
Јагњад	све тежине	све расе	320	250	340
Јарад	све тежине	све расе	-	200	220
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	СМ	-	-	-
Козе	све тежине	све расе	-	-	110
Крава за клање	све тежине	СМ	-	170	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	150	120	-
Овца	све тежине	све расе	160	120	150
Прасад	16-25кг	све расе	280	280	270
Телад	80-160	СМ	430	440	-
Товљеници	80-120	све расе	170	160	200
Товљеници	>120кг	све расе	170	130	-
Шиљежад	све тежине	све расе	220	-	-

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 08.01.-15.01.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	24	24	25
Пшеница	22	25	20
Сточни јечам	24	26	-
Сточно брашно	17	-	-

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com
AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE